

Asia: VN/25955/2022

Valtioneuvoston asetus kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta

Lausunnonantajan lausunto

1. Yleistä asetuksesta

Asetus huomioi kunnan jäljelle jäävät lakisääteiset palvelut ja kohdistuu suurelta osalta niihin. Lisäksi on tärkeää, että kuntien erilaisuus on huomioitu valtionosuuksien muilla perushinnoilla. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rooli korostuu hyvinvointialueuudistuksen jälkeisessä kunnassa. Siinä onnistuminen vähentää myös Hyvinvointi-alueiden palvelutarvetta ja kustannuksia.

Valitettavaa on, että asetusmuutoksen valmistelu on toteutettu hyvin myöhäisessä vaiheessa sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelujen uudistuksen valmistelua. Päätökset vuoden 2023 kuntien peruspalveluiden valtionosuudesta annettaneen lähes samaan aikaan joulukuussa, kun lausuntoaika umpeutuu. Annettavien lausuntojen sisällöllä ei todennäköisesti ole vaikutusta vuoden 2023 valtionosuuspäätösten sisältöön

2. Laskennallisten kustannusten ja lisäosien perushinnat vuodelle 2023 (1 §)

Hyvinvointialueuudistuksen myötä valtaosa kuntien kustannuksista kohdistuu varhaiskasvatuksen ja koulutuksen lakisääteisten palveluiden tuottamiseen. Tämä korostuu erityisesti Paimion kaltaisissa kasvavissa kunnissa ja kaupungeissa, joissa kasvu painottuu lapsiperheisiin ja aiheuttaa merkittävää kasvupainetta edellä mainittuihin palveluihin. On tärkeää, että tämä huomioidaan peruspalveluiden valtionosuuden painotuksessa.

Kustannusten kasvu palvelutarpeen lisääntyessä kohdistuu sekä välittömiin kustannuksiin että myös investointeihin, jotka lähivuosina painottuvat valtaosin koulu- ja päiväkotikiinteistöihin. Kasvavissa kunnissa tämä tarkoittaa perusparannusmenojen lisäksi uusia investointeja, joihin kuntien

mahdollisuudet vastata heikentyvät kokonaisrahoituksen pienentyessä samalla, kun rahoituksen kustannukset ovat merkittävästi kasvaneet sekä investointien kustannukset kasvavat inflaation ja kiristyvän lainsäädännön myötä. Perushintoja laskettaessa ja arvioitaessa tulisi mahdollisuuksien mukaan huomioida myös kasvavat investointitarpeet.

Lakisääteisten palveluiden lisäksi suuri lasten ja nuorten määrä kasvattaa painetta liikunta- ja vapaa-ajan toimintojen ylläpitämiseen ja kehittämiseen.

3. Syrjäisyyksiluvun määräytymisperusteet (2 §)

-

4. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosan määräytymisperusteet (3 § ja liite)

Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin määritellään kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimintaa kuvaavien indikaattoreiden sekä toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden perusteella. Jako toimintaa kuvaaviin ja toiminnan tulosta kuvaaviin indikaattoreihin antaa kunnalle useampia vaihtoehtoja vaikuttaa kertoimeen. Toiveena on, että toiminnan tulosta kuvaavat indikaattorit pysyvät samana pitkällä aikavälillä, jolloin kunnat voivat suunnitella kehittämistoimenpiteitä useaksi vuodeksi eteenpäin ilmiöiden hidasliikkeisyyden huomioiden.

Toimintaa kuvaaviin indikaattoreihin pystyy vaikuttamaan lyhyemmällä aikavälillä, ja ne välillisesti indikoivat mahdollista muutosta myös toimintaa kuvaavissa indikaattoreissa. On hyvä, että toiminnan tulosta kuvaavat indikaattorit kattavat kaikki ikäryhmät.

Toimintaa kuvaavien indikaattorien painokerroin on 0,0333 per indikaattori ja toiminnan tulosta kuvaavien indikaattoreiden painokerroin on 0,0833 per indikaattori. Tämä jako ker-toimissa on ankarampi kunnille edellä mainitun ilmiöiden hidasliikkeisyyden vuoksi ja myös siksi, että kunnalla ei ole kaikkia ratkaisun avaimia yksin käsissään.

Lisäosana jaettavan valtionosuuden määrä on kuitenkin hyvin pieni (n. 19 €/as.) ja tämän seurauksena kriteerillä ei ole tavoiteltavaa kannustinvaiikutusta. Jatkossa kriteerin painoarvoa valtionosuusrahoituksessa on perusteltua nostaa.

5. Kuntien peruspalvelujen hintaindeksi (4 § ja 8 §:n 3 momentti)

-

6. Verotuloihin perustuvassa valtionosuuden tasauksessa huomioon otettavat verotulot (5 § ja siirtymäsäännös 8 § 4 mom.)

-

7. Kotikuntakorvausta koskevien tietojen toimittaminen (6 §)

-

8. Siirtolaskelmissa huomioon otettavat verotulot (7 § 2 mom.)

-

9. Takautuvien palkkaharmonisaatiokustannusten huomioon ottaminen siirtolaskelmissa (7 § 1 mom.)

-

Hölsö Jaana
Paimion kaupunki - hallintopalvelut